

**Uchwała Nr LVI/669/22
Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach**

z dnia 29 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata
2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Czechowicach-Dziedzicach
uchwała:**

§ 1. Gminny Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2023-2025 wraz z harmonogramem działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2023-2025, określony w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Źródłem finansowania zadań niniejszego programu są środki finansowe pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy oraz środki unijne.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czechowic-Dziedzic.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Damian Żelazny

Załącznik do uchwały Nr LVI/669/22
Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach
z dnia 29 listopada 2022 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Czechowicach-Dziedzicach
na lata 2023 - 2025**

Czechowice-Dziedzice, listopad 2022 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH NA LATA 2023-2025

I WPROWADZENIE

„(...) Wiedza o kwestiach społecznych ich przyczynach i konsekwencjach oraz sposobach ich rozwiązania jest rdzeniem nauki o polityce społecznej. Kwestia społeczna to poważny, budzący niepokój problem społeczny, który nie może zostać samodzielnie rozwiązany przez ludzi i wymaga szerokich działań wielu podmiotów (...).”¹

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze, bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje i poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka. W ostatnich latach można zaobserwować, że system rodzinny ulega dużym przeobrażeniom, zmienia się struktura, model, liczebność, a także sposób funkcjonowania rodzin. Z jednej strony zwiększa się świadomość rodzicielska, jednak z drugiej strony można zaobserwować też coraz większą dezintegrację systemu rodzinnego. Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań.

Jak wynika z obserwacji rodzin, z którymi na co dzień pracują pracownicy służb społecznych, nieprawidłowości w funkcjonowaniu niezmiennie wywołuje uzależnienie oraz przemoc w rodzinie. Praca z rodzinami wymaga więc zaangażowania się w nią wielu specjalistów. Powinna być skierowana zarówno do dzieci jak i do rodziców, jako członków systemu. Warto zaznaczyć, że skuteczna pomoc może być osiągnięta, przy pełnym zaangażowaniu wszystkich członków rodziny oraz współpracy z lokalnymi służbami pomocowym. Dlatego też głównym założeniem niniejszego Programu jest wsparcie całej rodziny już na początkowym etapie pojawienia się trudności i ich jak najszybsze rozwiązanie.

Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy zatem dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny, to państwo i powołane do tego służby, mają obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przewyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Należy także podkreślić, iż w najbliższych latach przed służbami pomocowymi stoi także wyzwanie udzieleniem wsparcia i pomocy także obywatelom Ukrainy, uciekinierom wojennym, przybyłym na terytorium Polski po 24 lutym 2022 r. Przeważającą grupę stanowią kobiety i dzieci, co wyraźnie wskazuje na problem rozdzielnia rodzin. Dotychczasowe kontakty z tą grupą społeczną pokazują też, że osoby te poza oznakami stresu pourazowego, doświadczają osamotnienia i braku perspektywy astabilną przyszłość. Widoczne są też trudności w zaadaptowaniu się do nowych warunków życia, dostępie do placówek medycznych oraz specjalistów w zakresie pracy z rodziną. Nieznajomość języka polskiego powodująca często barierę komunikacyjną, jest najczęstszą przyczyną braku pracy i wystarczających środków finansowych, Powyższe problemy i ograniczenia generują ogromny stres i mogą przyczyniać się do zaburzeń w funkcjonowaniu członków ukraińskich rodzin. Rodziny te wymagają więc wieloaspektowego wsparcia, aby nie dopuścić do pogłębienia się pojawiających się dysfunkcji społecznych i wewnątrzrodzinnych.

¹J. Danecki „Kwestie społeczne – istota, źródła, diagnozy, Warszawa 1996

1. Podstawa prawna programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2022-2025 jest dokumentem opartym na przepisach art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów wspierania rodziny.

2. Zgodność programu z innymi dokumentami i podstawy prawne tworzenia i funkcjonowania gminnego programu wspierania rodziny

Gminny Program Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2023-2025 jest kontynuacją poprzednich programów wspierania rodziny i wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czechowice-Dziedzice na lata 2020-2025. Program ten koresponduje z ustawami w zakresie wspierania rodziny, między innymi:

1. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**
(Dz. U. z 2019 r. poz. 1700)
2. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**
(Dz. U. z 2022 r. poz. 1967)
3. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**
(Dz.U. z 2021 r. poz.1249)
4. **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1700)
5. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii**
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1700)
6. **Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych**
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1265)
7. **Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci**
(Dz.U. z 2022 r. poz.1577)
8. **Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"**, (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329)
9. **Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów**
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1205)
10. **Ustaw z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat trzech**
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1383)
11. **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy**
(Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
12. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich**
(Dz.U. z 2022 r., poz. 1700)
13. **Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa**
(Dz.U. z 2022 r., poz.1383)

II CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Cel główny

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach jest zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w tym obywatelom Ukrainy, przebywającym na terenie naszej gminy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Działania skierowane są w szczególności do rodzin, które przeżywają trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w taki sposób, aby mogły osiągnąć optymalny poziom stabilizacji życiowej, umożliwiającą prawidłowe wychowanie dzieci.

Zakłada się, że wsparcie realizowane będzie poprzez podjęcie działań profilaktycznych, obejmujących diagnozę, pomoc terapeutyczną, socjalną i wychowawczą. Pomoc ta świadczona będzie przez profesjonalistów z różnych dziedzin, realizowana w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej, oparta na wzajemnej współpracy przedstawicieli instytucji i przy aktywnym udziale rodzin, do których jest kierowana. Działania podejmowane w ramach systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby zagrożenie odebraniem dziecka zostało zminimalizowane. W przypadku zaś, gdy dziecko zostanie umieszczone w pieczy zastępczej, nastąpi podjęcie pracy z rodziną, w celu umożliwienia mu powrotu do rodziny.

2. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie potrzeb socjalno-bytowych rodzin, w szczególności rodzin o niskim statusie materialnym.
2. Rozwijanie zadań z zakresu profilaktyki, edukacji i wspierania rodzin, w tym rodzin zagrożonych odebraniem dziecka i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
3. Tworzenie zintegrowanego lokalnego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

III PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Spodziewanym efektem realizacji Programu powinna być poprawa funkcjonowania dziecka i jego opiekunów w środowisku rodzinnym i społecznym przez wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

IV ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są:

1. Rodziny z terenu gminy Czechowice-Dziedzice, w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz te, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.
2. Dzieci i młodzież, pozbawione właściwej opieki w swoim środowisku rodzinnym.
3. Przedstawiciele różnych instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i ich rodzin.

V REALIZATOR PROGRAMU ORAZ INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE WSPARCIA NA TERENIE GMINY CZECHOWICE- DZIEDZICE

Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach, przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny takich jak:

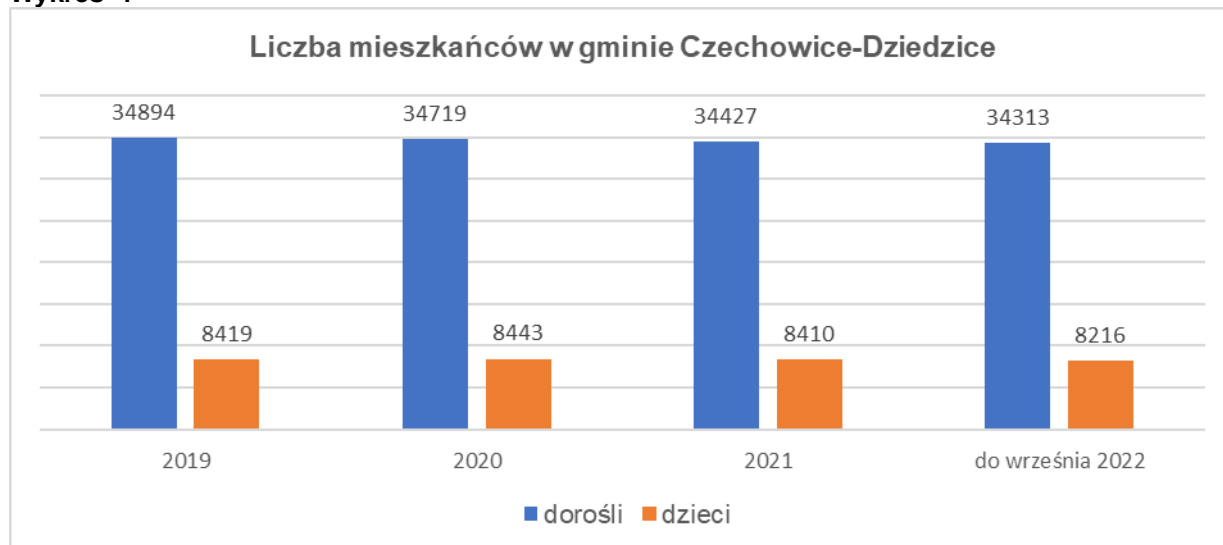
1. Urząd Miejski w Czechowicach-Dziedzicach
2. Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom
3. Świetlica dla dzieci i młodzieży „Zatoka”
4. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Czechowicach-Dziedzicach
5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
6. Żłobek Miejski w Czechowicach-Dziedzicach
7. Miejski Dom Kultury w Czechowicach-Dziedzicach
8. Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach
9. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Czechowicach-Dziedzicach
10. Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Czechowicach-Dziedzicach
11. Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień w Czechowicach-Dziedzicach
12. Placówki oświatowe z terenu Gminy Czechowice-Dziedzice
13. Podmioty medyczne działające na terenie gminy Czechowice-Dziedzice
14. Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Czechowicach-Dziedzicach
15. Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach
16. Administracja Zasobów Komunalnych w Czechowicach-Dziedzicach
17. Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
18. Prokuratura Rejonowa w Pszczynie
19. Sąd Rejonowy w Pszczynie
20. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Pszczynie
21. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej
22. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej.

VI DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ, SPOŁECZNEJ

Sytuacja demograficzna

Gmina Czechowice-Dziedzice liczy obecnie 43 543 mieszkańców. Struktura ludności charakteryzuje się stabilnością, nie zaobserwowano masowej migracji ludności do większych miast, czy też poza granice kraju.

Wykres 1

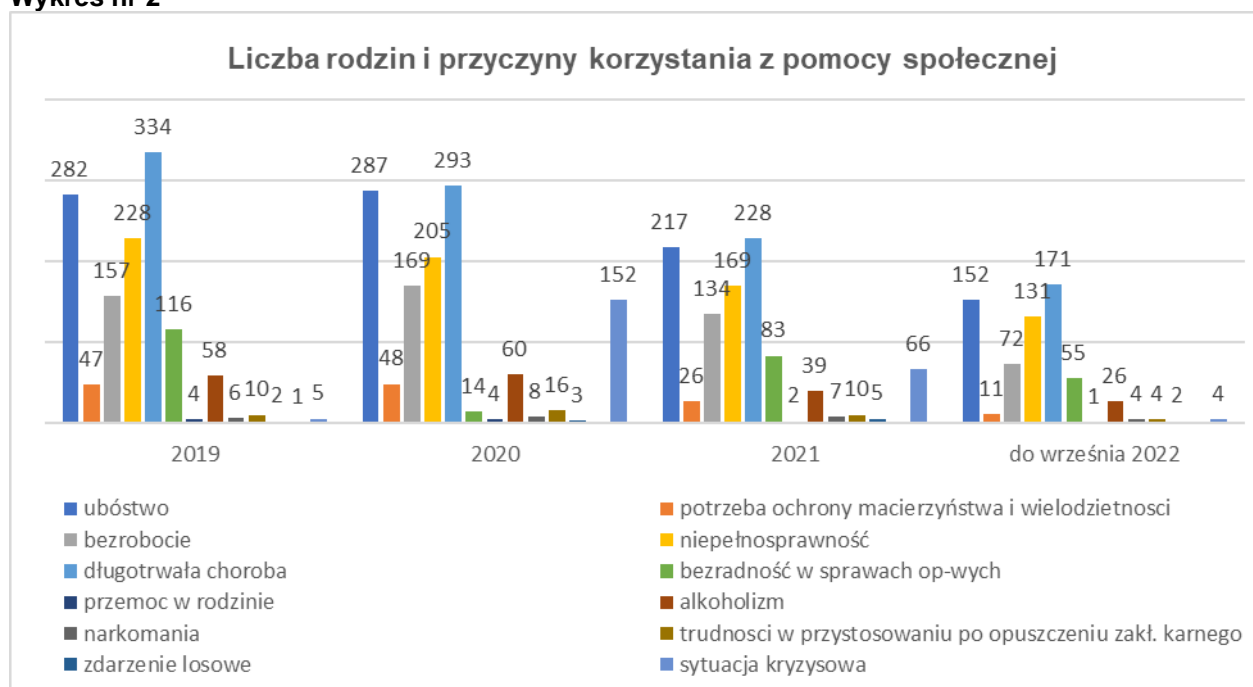

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach.

Sytuacja społeczna

Na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach stwierdza się, że, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ulega zmniejszaniu. Wzrasta natomiast liczba rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawności lub długotrwałej choroby. Zmniejszanie się ilości rodzin, które ubiegały się o pomoc finansową wynika m.in. z wdrożenia programów rządowych. Wzrasta natomiast ilość osób, rodzin, którzy w systemie pomocy społecznej poszukują np. psychologicznego, terapeutycznego.

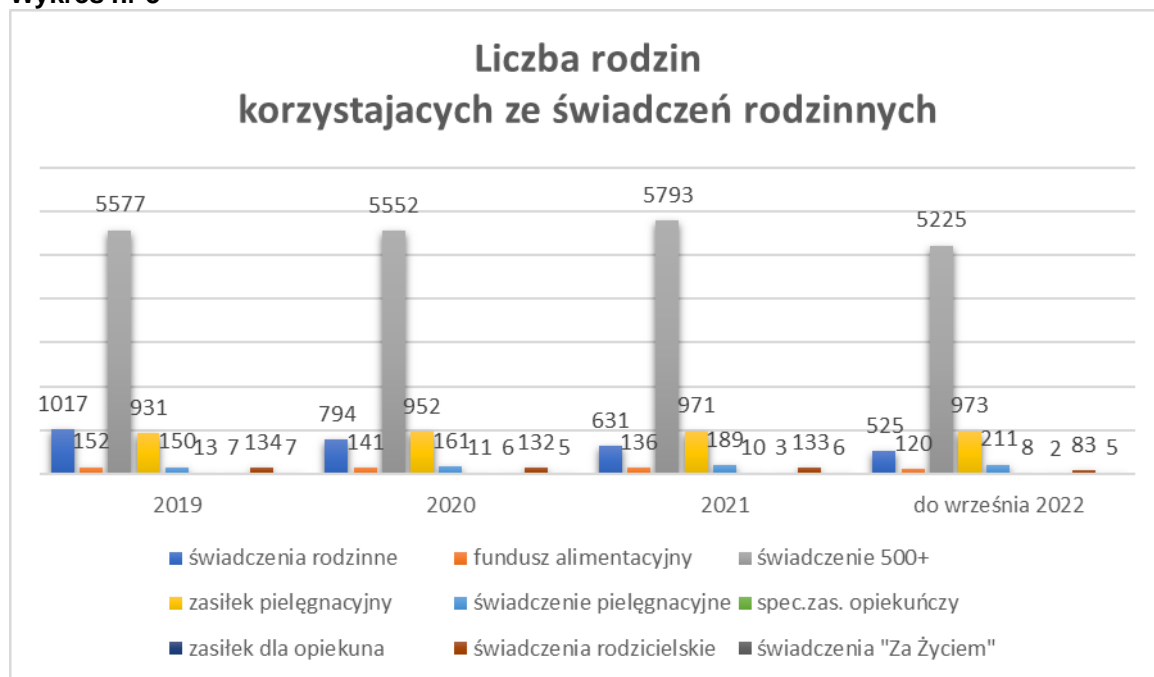
Wykres nr 2

Źródło: Dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach

Przyczyną zmniejszenia się osób korzystających z wsparcia finansowego w obszarze pomocy społecznej jest z pewnością poprawa kondycji finansowej rodzin, w związku z wprowadzeniem programów rządowych takich jak np. świadczenie wychowawcze.

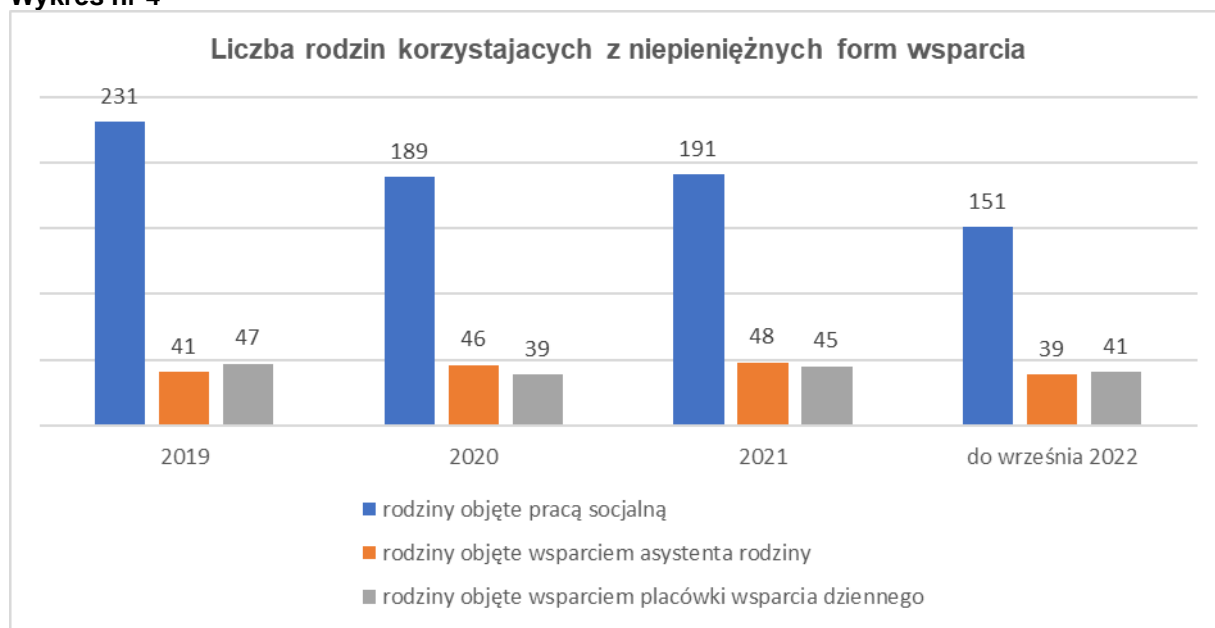
Wykres nr 3

Źródło: Dane Wydziału Świadczeń Społecznych Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach

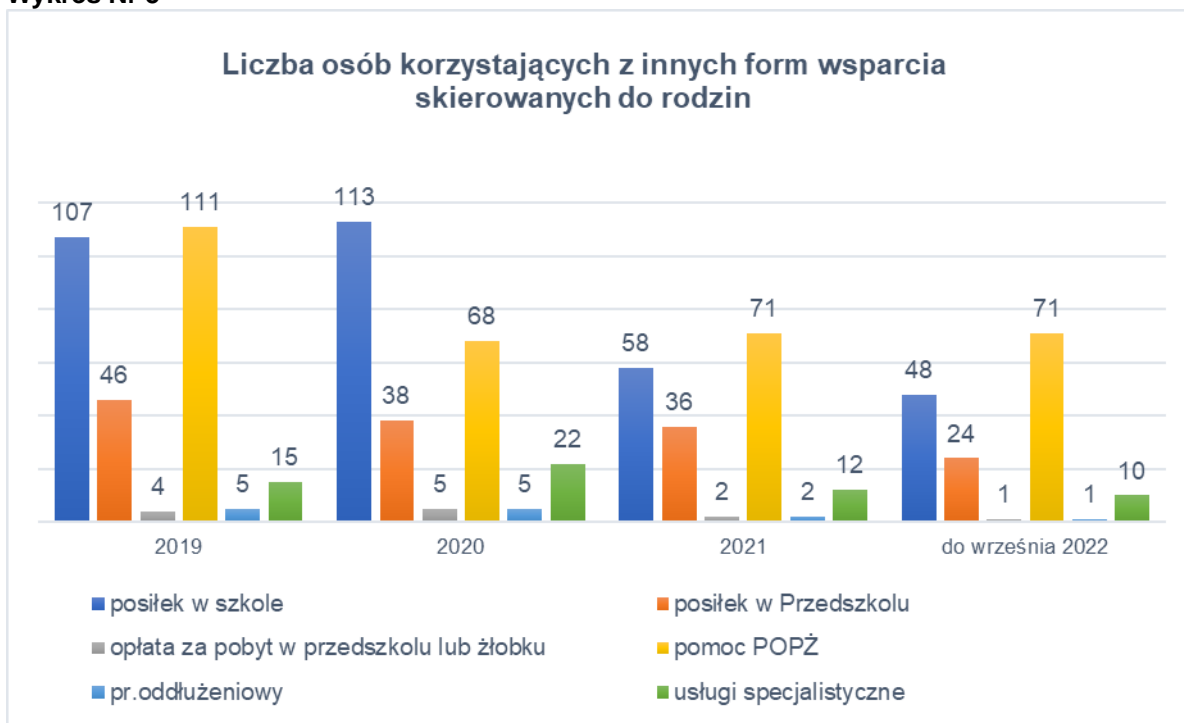
Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach wskazują, iż liczba rodzin objętych wsparciem w formie niepieniężnej tj. w formie pracy socjalnej, wsparcia asystenta rodziny i placówki wsparcia dziennego (wykres nr 4) oraz innych form wsparcia kierowanych do rodzin (wykres nr 5), ma tendencję stałą i kształtuje się na zbliżonym poziomie na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres nr 4

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej

Wykres Nr 5

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej

W odpowiedzi na zgłaszane potrzeby w obszarze zapewnienia rodzinom dostępu do specjalistycznych form wsparcia, Ośrodek Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach pozyskał środki unijne na realizację projektów skierowanych do rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2019-2021 realizowano projekt pod nazwą „Wsparcie rodzin na terenie gminy Czechowice-Dziedzice”, a następnie w latach 2021-2022 realizowano projekty: „Nie-zwykły Rodzic”, skierowany do grupy rodziców i opiekunów dzieci oraz projekt „Nie-zwykłe Dziecko” skierowany do dzieci i młodzieży. W ramach obu realizowanych projektów, zarówno rodzice lub opiekunowie oraz dzieci pozostające pod ich opieką korzystali z różnych form wsparcia jak np. konsultacje psychologiczne, neurologiczne, różnego rodzaju terapie (logopedyczna, sensoryczna, gimnastyka korekcyjna), grupy wsparcia, wyjazdy socjoterapeutyczne dla rodzin, kolonie terapeutyczne dla dzieci, zajęcia edukacyjne i profilaktyczne.

Wykres nr 6

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej

Dalsza analiza sytuacji rodzin doświadczających trudności w obszarze opiekuńczo-wychowawczym pokazuje, iż wzrasta także liczba małoletnich objętych wsparciem psychologiczno-pedagogicznym.

Wykres nr 7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

VII ZADANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej spoczywa na m.in. na jednostkach samorządu terytorialnego. Ten obowiązek samorząd lokalny realizuje we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, związkami wyznaniowymi i organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań, które mają na celu przywrócić tej rodzinie równowagę i tym samym odzyskać zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie to odbywa się w formie pracy z rodziną i jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym współdziałaniu z uwzględnieniem własnych zasobów oraz wsparcia zewnętrznego. Działania te mają wspomóc rodziców mających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków rodzicielskich w taki sposób, aby zapobiec sytuacji, w której dobro dziecka jest zagrożone i ze względów bezpieczeństwa będzie ono musiało być umieszczone w pieczy zastępczej. Rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, a także przez asystentów rodzinnych.

Ustawa o pomocy społecznej

Bezradność rodziny w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi jedną z głównych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Przyczyna ta często łączy się także z innymi dysfunkcjami społecznymi, jak np. uzależnienia, przemoc domowa. Wśród wielu zadań jakie podejmuje pomoc społeczna znajdują się zatem zadania z obszaru sprawowania opieki dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców biologicznych. Jednym z celów w budowaniu systemu opieki nad dzieckiem i rodziną jest rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej, aby dzieci i ich rodziny otrzymały profesjonalne wsparcie w swoim środowisku rodzinnym i nie musiały przebywać poza rodziną. Działania oferowane przez pomoc społeczną to przede wszystkim praca socjalna, wsparcie asystenta rodziny, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna. Dobrze zaplanowana i konsekwentnie realizowana praca socjalna jest w stanie na wczesnym etapie pojawienia się problemu wprowadzić odpowiednią korektę funkcjonowania rodziny, eliminując konieczność interwencji zabrania dziecka z rodziny. Współczesny pracownik socjalny staje się „lokalnym politykiem” kształtującym możliwości rozwoju środowiska i osób je zamieszkujących, nie jest już tylko dysponentem środków finansowych, ale aktywnym inicjatorem wielu programów socjalnych angażując w niewiele innych instytucji i organizacji.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Określa zadania poszczególnych instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasad postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie. Przepisy tej ustawy nakładają na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, podejmujących bezpośrednią pracę z rodzinami doświadczającymi przemocy.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Zobowiązuje gminę do realizacji między innymi takich zadań jak: udzielania rodzinom, zagrożonym przemocą oraz tym, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Ustawa zakłada również prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Poprzez działania specjalistów zatrudnionych w instytucjach pomocowych udzielane jest kompleksowe poradnictwo dotyczące ofert pomocowych okolicznych placówek terapeutycznych i poradni. Indywidualna praca z osobą uzależnioną prowadzona jest przy doborze właściwych działań poprzedzonych diagnozą, oparta na wzmocnieniu motywacji do walki z nałogiem, przywrócenie możliwości pełnienia przypisanych ról społecznych. Aby przeciwdziałać narkomani wdrażane są działania profilaktyczne i zaradcze takie jak promocja zdrowego trybu życia, promocja zdrowia psychicznego, informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, edukacja psychologiczna, społeczna, prawna, działania interwencyjne.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Świadczenia rodzinne stanowią jeden z podstawowych elementów polityki prorodzinnej państwa jako wsparcie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej. Podstawowymi świadczeniami są zasiłki rodzinne uzupełniane dodatkami - dodatek z tytułu urodzenia dziecka (jednorazowy), dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka, dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – przyznawanymi w związku z zaistnieniem określonych sytuacji. Do świadczeń rodzinnych zalicza się również jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe” oraz świadczenia opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka albo dyrektora domu pomocy społecznej. Wprowadzone w kwietniu 2016 r. świadczenie wychowawcze w bardzo dużym stopniu wpłynęło na ograniczenie ubóstwa wśród rodzin z dziećmi i pozwoliło na poprawę ich funkcjonowania.

Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”

Nieprawidłowości w przebiegu ciąży lub porodu jak również narodziny nieuleczalnie chorego dziecka mogą być źródłem poważnego kryzysu w życiu kobiety i jej rodziny. Udzielenie rzetelnego, uniwersalnego wsparcia pomaga rodzicom w radzeniu sobie z emocjami towarzyszącymi w trakcie opieki nad chorym dzieckiem. Znaczącą rolę w koordynowaniu, poradnictwie i wsparciu rodzin oczekujących na narodziny dziecka z dysfunkcją rozwojową oraz tych już wychowujących niepełnosprawne potomstwo pełni asystent rodziny.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Została uchwalona by uregulować kwestie dostarczania środków utrzymania osobom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a w szczególności dzieciom. W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jest w pierwszej kolejności obowiązkiem wskazanych członków ich rodziny. Konstytucyjna zasada pomocniczości nakłada na państwo obowiązek wspierania jedynie tych osób ubogich, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb i nie otrzymują należnego im wsparcia od osób należących do kręgu zobowiązanych wobec nich do alimentacji, oraz wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów należy łączyć z działaniami zmierzającymi do zwiększenia odpowiedzialności osób zobowiązanych do alimentacji

Ustawa o opiece nad dzieckiem w wieku do lat trzech

Ustawa określa zasady organizowania i funkcjonowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, warunki świadczonych usług, kwalifikacje osób sprawujących opiekę, zasady finansowania opieki oraz nadzór nad warunkami i jakością sprawowanej opieki. Zgodnie z ustawą opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Kodeks rodzinny i opiekuńczy jest podstawowym źródłem prawa rodzinnego w Polsce, który wszechstronnie reguluje stosunki rodzinne, między innymi kwestie dotyczące zawierania małżeństwa, praw i obowiązków małżonków, małżeńskich ustrojów majątkowych (a także wspólności i rozdzielności majątkowej). Normuje także zagadnienia pokrewieństwa i powinowactwa - relacji pomiędzy rodzicami i dziećmi, kwestie macierzyństwa i ojcostwa, obowiązków alimentacyjnych. Kodeks rodzinny i opiekuńczy definiuje również zasady opieki nad małoletnimi - dotyczące ustanowienia opieki, jej sprawowania czy kurateli.

Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży najczęściej przejawia się w problemach z uzależnieniem, trudnościami w realizowaniu obowiązku szkolnego, konfliktach z prawem. Wpływ na negatywne zachowania nieletnich mają zazwyczaj zaniedbania rodziców (opiekunów) w zakresie opieki i wychowania, przemoc domowa w różnych formach, stany chorobowe. W celu powstrzymania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz uzyskania realnej poprawy w prawidłowym wypełnianiu roli opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców (opiekunów) wdrażana jest praca z rodziną. Prowadzone jest kompleksowe wsparcie przy udziale specjalistów, m in. pracownika socjalnego, asystenta rodziny, psychologa, terapeuty oparte na działaniach naprawczych, celem osiągnięcia korzystnych efektów.

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Agresja zbrojna Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie i trwający od 24 lutego 2022 r. konflikt zbrojny spowodował olbrzymi napływ uchodźców głównie na terytorium Polski. Przeważającą grupę migrantów stanowią kobiety i dzieci. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Wydział Rodziny i Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego (stan na dzień 21.04.2022 r.) na terenie województwa śląskiego przebywa 61 990 obywateli Ukrainy. Szacuje się jednak, iż liczba obywateli Ukrainy może być wyższa. Według danych, którymi dysponuje Ośrodek Pomocy Społecznej, na terenie gminy przebywa 958 osób uciekających z terytorium Ukrainy, w tym 501 dzieci – z czego 214 dzieci uczęszcza do gminnych przedszkoli oraz szkół podstawowych. W grupie Obywateli Ukrainy, przebywającej na terenie gminy Czechowice-Dziedzice zidentyfikowano trudności, takie jak rozdzielenie rodzin, konieczność zaadaptowania do nowych warunkowanych, niezajomość języka polskiego powodująca barierę komunikacyjną, brak środków finansowych, brak pracy i niepewne perspektywy na przyszłość. Powyższe problemy i ograniczenia generują ogromny stres i mogą przyczynić się do zaburzeń w funkcjonowaniu członków ukraińskich rodzin. Na podstawie przeprowadzonego przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej wstępnego rozeznania potrzeb można stwierdzić, że rodziny przebywające na terenie gminy Czechowice-Dziedzice, wymagają wieloaspektowego wsparcia, aby nie dopuścić do pogłębienia się pojawiających się dysfunkcji społecznych i wewnątrzrodzinnych.

VIII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2025 odbywać się będzie w ramach środków budżetu państwa, budżetu gminy, oraz środków unijnych.

IX MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2020-2022 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez sporządzenie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań.

Zgodnie z art. 179 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny, sprawozdanie z realizacji Programu przedłożone zostanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach.

Harmonogram działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach -Dziedzicach na lata 2023-2025

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1

Zabezpieczenie potrzeb socjalno-bytowych rodzin, w szczególności rodzin o niskim statusie materialnym

	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
	Udzielanie rodzinom wsparcia pieniężnego w ramach realizowanych programów rządowych w tym:				
	świadczenia rodzinne	2023-2025	Urząd Miejski, Wydział Spraw Społecznych	liczba rodzin korzystających z wymienionych świadczeń rodzinnych	budżet państwa
	Świadczenia wychowawcze				
	Świadczenie z ustawy „Za Życiem”				
	Fundusz alimentacyjny				
	Udzielanie rodzinom pomocy w formie niepieniężnej w tym:				
	pracy socjalnej,	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół ds. pracy socjalnej, Zespół ds. usług, Zespół ds. projektów, Klub integracji społecznej	liczba rodzin korzystających z wymienionych form wsparcia	budżet państwa, budżet gminy, środki unijne
	asystenta rodziny				
	usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych				
	Pomoc żywieniowa POPŻ				
	Aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym/marginalizacją w ramach realizowanych projektów				

Harmonogram działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach -Dziedzicach na lata 2023-2025

	Udzielanie rodzinom pomocy finansowej rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej (zasilek z pomocy społecznej)	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń	liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą finansową, w tym z powodu trudności opiekuńczo-wychowawczych	budżet państwa, budżet gminy
	Zapewnianie rodzinom o niskim statusie materialnym możliwości udziału w programie oddłużeniowym	2023-2025	Administracja Zasobów Komunalnych, Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń	liczba rodzin korzystających z programu	budżet gminy

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2

Rozwijanie zadań z zakresu profilaktyki, edukacji i wspierania rodzin, w tym rodzin zagrożonych odebraniem dziecka i umieszczeniem w pieczy zastępczej

	Poszerzanie oferty poradnictwa rodzinnego oraz upowszechnianie dostępności do specjalistów pracujących z rodziną <i>(np. pomoc psychoterapeutyczna, pomoc psychologiczna, pomoc logopedyczna, mediacje, pomoc prawna, szkoła dla rodziców, grupa wsparcia dla rodziców)</i>	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. pracy socjalnej, Świetlica Zatoka, Urząd Miejski - Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	liczba zrealizowanych form specjalistycznego wsparcia	budżet gminy, środki unijne
	Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla rodzin	2023-2025	Urząd Miejski - Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba zrealizowanych programów	budżet gminy, środki unijne
	Zapewnianie dzieciom miejsc w żłobku i w przedszkolach	2023-2025	Zespół Obsługi Placówek Oświatowych, Żłobek Miejski	liczba dzieci uczęszczających do Żłobka, do przedszkoli	budżet państwa, budżet gminy

Harmonogram działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach -Dziedzicach na lata 2023-2025

	Organizowanie oraz rozwój ofert ogólnodostępnych zajęć dla dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. pracy socjalnej, Świetlica Zatoka, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejska Biblioteka Publiczna, Zespół Obsługi Placówek Oświatowych	liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych	budżet państwa, budżet gminy, środki unijne
	Rozwijanie oferty socjoterapeutycznej placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Świetlica Zatoka, Urząd Miejski - Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom	liczba dzieci korzystających z wsparcia placówki	budżet gminy, środki unijne
	Organizowanie zajęć edukacyjnych oraz terapeutycznych w tym grup wsparcia, dla dzieci i młodzieży	2023-2025	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe	liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników zajęć	budżet państwa, budżet gminy, środki unijne
	Utrzymanie mieszkania chronionego treningowego, w tym dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. usług Administracja Zasobów Komunalnych	liczba osób korzystających z mieszkania chronionego	budżet państwa, budżet gminy, środki unijne
	Współfinansowanie pobytu dzieci przebywających w rodzinnych lub instytucjonalnych formach pieczy zastępczej	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. pracy socjalnej	liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, objętych współfinansowaniem pobytu	budżet gminy

Harmonogram działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Czechowicach -Dziedzicach na lata 2023-2025

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 3

Tworzenie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

	Zapewnianie dostępu do systematycznych szkoleń i superwizji dla kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. pracy socjalnej, Zespół ds. usług Dział Świadczeń, Świetlica Zatoka Urząd Miejski - Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom	liczba przeprowadzonych szkoleń liczba przeprowadzonych superwizji	budżet gminy, środki unijne
	Współpraca z przedstawicielami podmiotów specjalizujących się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny	2023-2025	Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. pracy socjalnej Świetlica Zatoka Zespół Interdyscyplinarny	liczba współpracujących instytucji	budżet gminy, środki unijne